

2020

Гендерні студії

Матеріали VII
міжвузівського
науково-
практичного
семінару

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ, НАУКИ ТА МОЛОДІ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ЦЕНТР ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ
СТУДЕНТСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО «АКАДЕМІЯ»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ГЕНДЕРНИЙ КРЕАТИВНИЙ
ПРОСТІР»**

ГЕНДЕРНІ СТУДІЇ

**Матеріали VII міжвузівського
науково-практичного семінару**

УДК 396+316.346.2-055

Г 34

Розглянуто на засіданні кафедри суспільних дисциплін Луцького педагогічного коледжу (10.04.2020, протокол № 8)

Рекомендовано до друку Вченою радою Луцького педагогічного коледжу (22.04.2020, протокол № 8)

Гендерні студії: матеріали доповідей (статей, тез) учасників / учасниць VII міжвузівського науково-практичного семінару (м. Луцьк, ЛПК, 30 берез. 2020 року); упоряд. Г. І. Єрко, Т. Й. Жалко. Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2020. 134 с.

Наукова редакція

Гусаченко Вадим Володимирович – доктор філософських наук, професор, професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Деркач Лариса Миколаївна – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

У збірнику розкриваються й аналізуються напрями та особливості формування і втілення гендерної політики у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Матеріали збірника можуть бути використані у науково-дослідницькій роботі, викладанні відповідних курсів у закладах вищої освіти та школах, у практиці виховної роботи з молоддю.

Для викладачів/-ок, студентів/-ок закладів вищої освіти, учнів/учениць, усіх тих, хто цікавиться гендерною проблематикою.

Автори/-ки опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Думки авторів/-ок тез та статей можуть не збігатись із позицією редакції.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

© Луцький педагогічний коледж, 2020

© Центр гендерної освіти ЛПК, 2020

© ГО «Гендерний креативний простір», 2020

ЗМІСТ**Розділ I. ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕНДЕРНИХ СТУДІЙ**

Бортнюк Т, Луцюк Ю. ФРІДА КАЛО: ТРАГІЗМ ЖИТТЯ НА МЕЖІ З ГЕНІАЛЬНІСТЮ	6
Галан О. ФІЛОСОФІЯ АНТИЧНОСТІ: ГЕНДЕРНИЙ ДИСКУРС	11
Дашенкова Н., Коробкіна Т. ОБ'ЄКТИВАЦІЯ, МЕДИКАЛІЗАЦІЯ, ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ: ЗАГРОЗИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЖІНОК	16
Дмитрук Н., Свідерська Н. ПРАКТИКИ ГЕНДЕРНОГО АНАЛІЗУ В ГРОМАДАХ	20
Єрко Г., Казмірчук О. МЕТОД УСНОЇ ЖІНОЧОЇ ІСТОРІЇ В СТРУКТУРУВАННІ МИНУЛОГО: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	24
Жалко Т. ДЕТЕКТОР МЕДІА: ЖУРНАЛЬНА ПЕРІОДИКА ЧИ ФЕМІНІСТИЧНИЙ ГЛЯНЕЦЬ (НА ПРИКЛАДІ ЖУРНАЛУ «COSMOPOLITAN»)	27
Закусило О. ЖІНКИ ТА ВІЛ/СНІД	32
Ковальчук І. ОБРАЗ ЖІНКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	37
Лис (Лишка) Яна СТИГМАТИЗУЮЧІ СТЕРЕОТИПНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ТРАНСГЕНДЕРНИХ ЖІНОК В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ .	41
Мельник Р. ПАРИТЕТНА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ЧАСТИНА ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА	46
Молнар Т. УРАХУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ І ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО РОБОТИ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ЗАКАРПАТТЯ (КОНСТАТУВАЛЬНИЙ ЕТАП ЕКСПЕРИМЕНТУ)	51
Мурашевич О. ІСТОРИЧНІ ТА БІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ГЕНДЕРУ	57
Нечипорук О. АЛЬТЕРНАТИВНА ОСВІТА: РОЗВИТОК ШКІЛ-ПАНСІОНІВ ДЛЯ ДІВЧАТОК В УКРАЇНІ	60

Омельченко Г. ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ	63
Рибка Н. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ ТА ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ ...	67
Фарина А., Курчаба О. ЖІНОЧА ЧОТА УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ	72
Розділ II. НАУКОВІ ДОРОБКИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ	
Адамчук О. «ТИСЯЧА ДОРІГ» МАРІЇ САВЧИН	77
Булук С. ОУНІВКА ТА БЛАГОДІЙНИЦЯ МАРІЯ КЕДЮЛИЧ-ХИМИНЕЦЬ .	79
Даукуліс О. ГЕНДЕР І «ЖІНОЧА ОСВІТА» В УКРАЇНІ	82
Зімоха О. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УЧНІВ/УЧЕНИЦЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ «Я У СВІТІ»: ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА	88
Коваль К. СОФІЯ ОКУНЕВСЬКА-МОРАЧЕВСЬКА – ПЕРША ЛІКАРКА- УКРАЇНКА	92
Котюга О., Родіон К. ЗІНАЇДА ТУЛУБ: ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ РОМАНІСТКИ	96
Матвійчук І. ГАЛИНА МАЗЕПА: МИСТКИНЯ, КОТРА ВІДКРИЛА ВЕНЕСУЕЛІ УКРАЇНУ	99
Миронюк О. МАРІЯ НЕСТЕРЕНКО: ПІДНЯЛА В ПОВІТРЯ «УКРАЇНУ»	103
М'якота М. ЗІНАЇДА АКСЕНТЬЄВА: ІМ'Я, ЩО НАЛЕЖИТЬ ВСЕСВІТУ	106
Папезжук О. ПРОФЕСОРІВНА КАТЕРИНА ГРУШЕВСЬКА	110
Скопик К. ІДЕАЛИ ТА ІДЕЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНКИ СТАСІВ-КАЛИНЕЦЬ ІРИНИ ОНУФРІЇВНИ	114
Федік Ю. РИНОК ПРАЦІ: ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ	117
Фрончко К. ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-КУРСІВ ДЛЯ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	121

Хаймик Г. «КОЗАЦЬКА МАТИР» ОКСАНА МЕШКО	124
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ/АВТОРОК	129

3. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. Київ: Укр. ін. соц. досл., 2003. 129 с.
4. Грабовська І. Джерельні підвалини дослідження паритетної (гендерної) демократії: український і світовий контекст. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Українознавство*. 2007. № 11. URL: <https://cutt.ly/Ey1g1q9>.
5. Жукова О. И. Закон о паритете в политике Франции: дебаты и перспективы. *Вестник РУДН. Серия: Политология*. 2011. № 3. С. 48–54.
6. Краснопольська Т. Співвідношення понять «паритетна демократія» та «гендерна демократія». *Гілея*. 2015. Вип. 98. С. 368–371.
7. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. Київ, 2014. 65 с.
8. Правові засади формування та розвитку гендерного середовища в Україні. Київ: Юридична думка, 2010. 352 с.
9. Ярошенко В. М. Європейські стандарти паритетної демократії: завдання для української євроінтеграції. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Політологія. 2016. Т. 284. Вип. 272. С. 76–80.

Тетяна Молнар,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

УРАХУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ І ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО РОБОТИ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ЗАКАРПАТТЯ (КОНСТАТУВАЛЬНИЙ ЕТАП ЕКСПЕРИМЕНТУ)

Авторкою порушується проблема гендерних особливостей студентів та їх урахування у процесі підготовки до роботи в міжкультурному просторі Закарпаття. Здійснено аналіз емпіричних даних щодо рівня комунікативної толерантності студентів Мукачівського державного університету на констатувальному етапі експерименту.

Ключові слова: *гендер, етнічна ідентичність, толерантність, емпатія.*

The author addresses the problem of gender peculiarities of students and their consideration in the process of preparation for work in the intercultural space of Transcarpathia. The empirical data on the level of communicative tolerance of students of Mukachevo State University at the ascertaining stage of the experiment have been analyzed.

Keywords: *gender, ethnic identity, tolerance, empathy.*

Інтеграція гендерного підходу в національну систему освіти на сучасному етапі є вкрай необхідною, оскільки гендерна збалансованість в українському суспільстві є одним із індикаторів його визнання як розвиненої держави, що стоїть перед європейським вибором. Постає нагальна необхідність забезпечення гендерної рівності в нашому суспільстві, що вимагає нового світогляду, відповідно до якого стереотипне сприйняття жінок і чоловіків має бути замінене ідеєю розвитку їхнього особистісного потенціалу.

Актуальні питання гендерної проблематики досліджувалися в працях С. Айвазової, В. Агєєвої, І. Жерьобкіної, І. Зверєвої, О. Кізь, Н. Лавриченко, Г. Лактіонової, А. Міщик, А. Смоляр, С. Хрисанової, у тому числі проблеми гендерної політики в сфері освіти – А. Гонюкова, Н. Грицяк, А. Кобелянської, Т. Мельник, Н. Чухим та ін.

Гендер є соціальним конструктом, в основі якого лежать три групи характеристик, що визначають статус людини в суспільстві: біологічна стать, статево-рольові стереотипи і різноманіття проявів соціокультурних складових статі. Автори сучасних гендерних досліджень не дійшли єдиного і спільного знаменника в розуміння дефініції гендеру, оскільки є сукупністю різних наукових течій, об'єднаних тим, що ґрунтуються на вивченні всього спектру взаємовідносин між чоловіками й жінками у міжкультурному просторі. Отже, у науковій та методичній літературі є доволі широкий контекст уживання цього терміну. Проте, представники гендерних досліджень одностайні в тому, що можна виокремити три основні напрямки теорії, у яких гендер розуміється як: 1) соціальний конструкт (конструюється в процесі соціалізації, а також самими індивідами шляхом гендерної ідентифікації); 2) стратифікаційна категорія (гендер як і клас, раса, національність, вік, є основою стратифікації – розподіл за статевою ознакою); 3) культурний символ, культурна метафора (завдяки поняттю чоловіче/жіноче, маскуліність/фемініність).

Зауважимо, що наш підхід є співзвучним зазначеним підходам, які доповнюють один одного, тому можливе вживання всіх визначень. Погоджуємось із визначення О. Вороніної, що гендер можна позначити як «складний соціокультурний процес конструювання загальних відмінностей чоловічих і жіночих ролей, поведінки, ментальних і емоційних характеристик» [3, с. 30].

Аналіз гендерного та національного аспекту не може не торкнутися такого суперечливого поняття, як ідентичність. Варто звернути увагу на еkleктизм і різноманіття сучасних національних

і гендерних моделей особистісної ідентифікації. Дослідниками розробляється структура ідентичності шляхом аналізу ідентичності як трикутної системи: «особистість – нація – гендер», що видається особливо актуальним у ситуації глобалізації та популяризації концепції відродження національної ідентичності [1]. Нація і гендер, з одного боку, є найважливіші соціокультурні детермінанти функціонування і розвитку суспільства, а, з іншого боку, є базовими характеристиками особистості.

На думку В. Макарова, «гендер – це одне з ряду визначень людини, що виникає на основі біологічної диференціації, що виражаються в її соціостатевій ідентифікації на основі соціокультурної індексичності, в способах адаптації до соціального життя і формах участі в ній» [6, с. 67]. Отже, гендер охоплює певний тип ментальності і тип соціальної поведінки, в тому числі й різні форми комунікації та позиціонування себе в комунікативному просторі.

Погоджуючись з В. Макаровим, відзначимо, що якщо термін «стать» використовується для позначення чоловіків і жінок, то термін «гендер» осмислюється в категоріях «чоловічності» та «жіночності» у багатосторонніх його відносинах з біологічною статтю» [6, с. 23]. Гендер, будучи соціальним конструктом, розвивається у процесі соціалізації суб'єкта і закріплюється у вигляді набору стереотипів поведінки, які охоплюють сприйняття себе і довкілля, трактування, ідентифікацію явищ і подій щодо «Я» тощо.

Етнічна ідентичність в українському суспільстві тісно пов'язана з гендерними стереотипами, однак останнім часом ситуація починає змінюватися. Отже, чи впливає етнокультурне різноманіття Закарпатського регіону на гендерні особливості суб'єктів і толерантність? Закарпаття завжди було політично, духовно і культурно складним регіоном. Неоднозначний міжкультурний простір зумовлено різноманітністю сплетіння геофізичних умов, територіальних і політичних особливостей.

На думку О. Леонтьєвої та Н. Виноградової, і гендер, і нація є соціальними конструктами, які задаються суб'єкту системою культури, традицій, звичаїв, вирішальну роль має конфесіональна приналежність, мова та мовлення, стиль одягу і взаємин тощо [5, с. 27]. Задані при народженні статеві та етнонаціональні особливості жителів Закарпатського регіону зумовлюють гендерні стереотипи поведінки, а також етнічні та національні стереотипи суб'єкта. Національні стереотипи починають задаватися при народженні через мову та мовлення, форми звернення матері та батька до малюка, колискові, народні ігри тощо, тобто

формується всією системою культури конкретної спільноти. Як зазначає І. Тартаковська, залежність між гендерним і національним «не може бути зрозуміла за допомогою простого підсумовування гендерної теорії та теорії нації/етнічності» [7, с. 49]. Погодимось з автором і відзначимо необхідність аналізу цієї взаємозалежності.

У контексті проблематики нашого дослідження скористаємось визначеними підходами науковців, які розглядають зв'язок нації і гендеру. Перший і другий підходи взаємно симетричні та свідчать про те, що гендер не впливає на національні характеристики, в той же час і національність не впливає на гендер (Е. Геллнер, Б. Тернер, М. Делі) [8]. Третій підхід об'єднує два попередні і розглядає систему гендерної та національної нерівності, які одночасно співіснують [9], тоді як четвертий передбачає початковий розподіл на раси відповідно до належності, за якою розглядається зв'язок з гендерними характеристиками (Б. Хукс) [11]. П'ятий підхід вбачає тісний взаємозв'язок між гендерними і національними (етнічними) характеристиками (Ф. Антіас, Н. Ювал-Девіс, С. Інлої [8; 10]).

Отже, між дослідниками немає єдиної думки щодо впливу/не впливу гендеру на національну приналежність, а нас цікавить стан сформованості комунікаційної толерантності в майбутніх учителів початкової школи.

Толерантність – явище соціально-психологічне, в якому виокремлюють такі компоненти: визнання, розуміння, повагу і прийняття. На основі проведеного аналізу наукової літератури ми відзначили, що поняття «толерантність» більш повно розкривається на основі розгляду його протилежного значення «інтолерантність». Інтолерантність розуміється як якість особистості, що характеризується негативним, ворожим ставленням до особливостей культури тієї чи іншої соціальної групи, до інших соціальних груп. Конкретизуючи поняття інтолерантності, можна виокремити особливо важкі форми нетерпимості: расизм, агресивний націоналізм, етноцентризм, ксенофобія, релігійний фанатизм, експлуатація, тоталітаризм.

На підставі вивченої літератури нам потрібна була експериментальна перевірка зроблених висновків на практиці. Ураховуючи гендерні особливості складу студенток спеціальності «Початкова освіта», ми залучили до першого етапу експериментальної роботи групи музичних спеціальностей, у яких навчаються хлопці.

На думку В. Бойко, комунікативна толерантність – це одна з характерних особливостей особистості ставлення до людей, що

показує ступінь переносимості й психічних станів, якостей і вчинків партнерів по взаємодії [2]. У якості дослідницького інструментарію було використано методику діагностики комунікативної толерантності та емпатичних здібностей В. Бойко. За методикою «Загальна комунікативна толерантність» можна діагностувати толерантні й інтолерантності установки особистості, а саме визначити: ситуативну, типологічну, професійну і загальну толерантність. Проаналізуємо отримані дані.

Як показують результати нашого дослідження, загальний рівень емпатії у досліджуваній групі (51 студентка спеціальності 013 «Початкова освіта» Мукачівського державного університету) є зниженим, він проявляється у 63,5 % студенток. Середній рівень емпатії переважає у студенток (43 %), що достовірно відрізняється від вираженості середнього рівня емпатії у студентів музичних спеціальностей, критерій Фішера (2,89, $p < 0,01$). Дуже низький рівень емпатії більше проявляється у студенток (37,4 %), що значущо відрізняється від 6,5 % у студентів відповідно.

Також ми відзначили деякі відмінності в уявленнях про толерантність у юнаків і дівчат. Студенти частіше віддають перевагу варіанту визначення толерантності як позиції нейтралітету або терпіння до чого-небудь негативного. Студентки частіше давали відповіді на кшталт «толерантність – це терпиме ставлення (повага) до інших національностей і народів».

Аналізуючи загальний середній бал за всіма шкалами методики, отриманий із-поміж групи студенток (51,37 балів) і студентів (53,83 бали), можна стверджувати, що рівень комунікативної толерантності знаходиться в межах норми в обох групах респондентів і респонденток, тобто не корелює за критерієм «національність – гендер». Якщо розглядати окремо отримані показники по кожній зі шкал, існує ряд специфічних моментів, властивих як студенткам, так і студентам. Так, серед групи студенток і групи студентів нормальних значень досягли показники за наступними шкалами: 1. «Неприйняття або нерозуміння індивідуальності іншої людини» (7,47 у студенток і 7,38 у студентів). 2. «Використання себе як еталон при оцінці поведінки і способу мислення інших людей» (7,73 у студенток і 7,47 у студентів). 3. «Категоричність або консерватизм в оцінках інших людей» (7,57 у студенток і 6,67 у студентів). Серед групи студенток злегка заниженими є показники за такими шкалами: «Прагнення перевиховати партнера (5)» – 4,7, що може свідчити про небажання дівчат цієї групи перевиховати іншу людину; «Прагнення підігнати партнера під себе, зробити його «зручним» (6) – 4,9, що свідчить про відсутність прагнення «підганяти»

особисті якості партнера під себе, про менший контроль і регламентацію їхніх вчинків, не прагнуть наполягати на прийнятті їх точки зору.

За шкалою 7 «Невміння прощати іншим помилки, незручність, ненавмисно заподіяні вам неприємності» 6,57 у студенток і 6,89 у студентів. Отже, респонденткам і респондентам властиво адекватно приймати індивідуальність іншої людини, не намагатися використовувати себе як еталон для оцінки поведінки і способу мислення інших людей, не нав'язувати своє світосприймання міжкультурного простору Закарпаття.

Із-поміж респондентів(-ок) обох груп виявилася загальна тенденція, пов'язана з низькими усередненими даними за шкалами «Нетерпимість до психічного або фізичного дискомфорту, створюваного іншими людьми (8)»: 4,67 у студенток і 4,77 у студентів і шкали «Невміння пристосовуватися до характеру, звичок і бажань інших (9)»: 4,77 у студенток і 4,79 у студентів. Отримані дані свідчать про досить високий рівень терпимості до психічного або фізичного дискомфорту, створюваного іншими людьми, а також вмінню легко і швидко пристосовуватися до характеру, звичок і бажань інших людей.

Отже, описані дані серед групи студенток і групи студентів підтверджуються статистичними даними відповідно до Т-критерію Вілкоксона, де достовірними вважаються відмінності при $p \geq 0,05$.

Проведені емпіричні дослідження підтверджують необхідність розробки цілісної системи розвитку комунікативної толерантності, а також технологій, що враховують індивідуальні національні та гендерні особливості майбутніх учителів початкової школи, які будуть працювати з молодшими школярами в умовах міжкультурного простору.

Список використаної літератури:

1. Андреева Н. И. Формирование гендерной культуры в современном обществе: философско-культурологический анализ: дис. ... д-ра филос. наук: 09.00.13. Ростов-на-Дону, 2005. 285 с.
2. Бойко В. В. Энергия эмоций. СПб.: Питер, 2004. 204 с.
3. Воронина О. А. Феминизм и гендерное равенство. Москва: УРСС, 2004. 320 с.
4. Виноградова Н. Л., Леонтьева Е. Ю. Гендерные репрезентации в ситуации этнокультурного многообразия южнороссийского региона: монография. Волгоград: ВолгГТУ, 2015. 156 с.

5. Леонтьева Е. Ю., Виноградова Н. Л. Влияние этнокультурного многообразия на развитие гендерных репрезентаций. *Вестн. Волгогр. гос. ун-та. Сер. 7. Филос.* 2014. № 3 (23). С. 26–31.
6. Макаров В. В., Василенко И. В. *Философия и социология пола.* Волгоград: Политехник, 2002. 188 с.
7. Тартаковская И. Н. Гендер и национальность. URL: <http://nashaucheba.ru/v18947/> (дата обращения: 22.03.2020).
8. Anthias F., Yuval-Davis N. (eds.) *Woman-Nation-State.* Basingstoke: Macmillan. 1989. P. 1–15.
9. Akiner S. *Between Tradition and Modernity: The Dilemma Facing Contemporary Central Asian Women.* Buckley M. *Post-Soviet Women: From the Baltic to Central Asia.* Cambridge: Cambridge University Press, 1997. P. 261–304.
10. Enloe C. *Bananas, Beaches, Bases: Making Feminist Sense of International Politics.* London: Pandora, 1989. P. 44–47.
11. Hooks B. *Yearning: Race, Gender and Cultural Policies.* London: Turnaround, 1991. P. 34–39.

Оксана Мурашевич,

Горохівський фаховий коледж
Львівського національного аграрного університету,
м. Горохів

ІСТОРИЧНІ ТА БІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ГЕНДЕРУ

У статті розкриваються історичні та біологічні чинники гендеру, характеризується їх роль у соціокультурних процесах.

Ключові слова: *стать, гендер.*

The article reveals the historical and biological factors of gender, characterizes their role in socio-cultural processes.

Keywords: *gender, gender.*

В історичному контексті розробки проблематики статі поза рамками філософії були закладені ще в анатомічних і загально-біологічних дослідженнях пізнього Середньовіччя та Нового часу. Згодом до уявлень про природу статі робить свій внесок психологія, а вже згодом, під впливом суспільно-політичних емансипаційних рухів, починають досліджуватися соціальні залежності. Як наслідок всіх цих досліджень, сучасне розуміння жінок і чоловіків включає в себе не лише поняття про стать, але й також поняття статевої ідентичності та гендеру як соціокультурної складової статей.

Наукове видання

Гендерні студії

Матеріали VII міжвузівського науково-практичного семінару

В авторській редакції

Редагування: Т. Й. Жалко
Верстка: Г. І. Єрко

Г 34 Гендерні студії: матеріали доповідей (статей, тез) учасників / учасниць VII міжвузівського науково-практичного семінару (м. Луцьк, ЛПК, 30 берез. 2020 року); упоряд. Г. І. Єрко, Т. Й. Жалко. Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2020. 134с.

У збірнику розкриваються й аналізуються напрями та особливості формування і втілення гендерної політики у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Матеріали збірника можуть бути використані у науково-дослідницькій роботі, викладанні відповідних курсів у закладах вищої освіти та школах, у практиці виховної роботи з молоддю.

Для викладачів/-ок, студентів/-ок закладів вищої освіти, учнів/учениць, усіх тих, хто цікавиться гендерною проблематикою.

УДК 396+316.346.2-055

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>